WYMAGANIA EDUKACYJNE Z ETYKI

szkoła podstawowa - klasy VII-VIII

rok szkolny 2026/2027

Przedmiot	etyka
Etap	szkoła podstawowa - klasy VII-VIII
Podstawa odniesienia	dotychczasowa podstawa programowa 2017 - okres przejściowy w roku szkolnym 2026/2027
Wymiar zajęć	1 godzina tygodniowo

Założenia dokumentu

- Wymagania mają charakter poziomy i opisują poziom opanowania większych obszarów wiedzy oraz umiejętności.
- Ocenie podlegają osiągnięcia edukacyjne: rozumienie pojęć, analiza problemów, argumentowanie, korzystanie ze źródeł i zastosowanie wiedzy.
- Nie ocenia się osobistych przekonań, religijności, światopoglądu ani zgodności opinii ucznia ze stanowiskiem nauczyciela.
- Ocena celująca oznacza bardzo wysoki poziom realizacji wymagań programu; nie wymaga treści wykraczających poza program ani udziału w konkursach.
- Wymagania na kolejne stopnie są narastające i uwzględniają rosnącą samodzielność, precyzję, krytycyzm oraz dojrzałość argumentacji.

Kryteria osiągnięć edukacyjnych - obszary 1-3

Poniższe kryteria stosuje się odpowiednio do zakresu treści przewidzianego dla danej klasy. Sformułowania opisują dominujący poziom osiągnięć ucznia; pojedyncze uchybienie nie przesądza automatycznie o ocenie.

Obszar kompetencji	Dopuszczająca	Dostateczna	Dobra	Bardzo dobra	Celująca
1. Znajomość i rozumienie pojęć, norm i stanowisk etycznych	Rozpoznaje podstawowe pojęcia i zagadnienia etyczne. Z pomocą odtwarza ich sens i podaje przykład.	Poprawnie wyjaśnia podstawowe terminy, normy i wartości. Rozróżnia m.in. ocenę moralną, prawo, obyczaj i wybrane postawy.	Dobrze rozumie treści programu, wyjaśnia zależności między wolnością, odpowiedzialnością, sumieniem, godnością, prawami i normami.	Bardzo dobrze rozumie i porównuje pojęcia, zasady oraz wybrane stanowiska historyczne. Dostrzega ich konsekwencje dla oceny działań.	W pełnym zakresie opanował treści programu. Samodzielnie je syntetyzuje, porównuje modele i stanowiska oraz trafnie wskazuje ich założenia i ograniczenia.
2. Posługiwanie się językiem etyki, źródłami i informacją	Z pomocą korzysta z krótkich tekstów, materiałów i przykładów. Używa podstawowych terminów, choć zdarzają się nieścisłości.	Wyszukuje potrzebne informacje w wskazanych źródłach i stosuje podstawową terminologię etyczną na ogół poprawnie.	Samodzielnie korzysta z tekstów kultury, krótkich fragmentów klasycznych tekstów etycznych i źródeł cyfrowych. Odróżnia fakt, opinię, ocenę i argument.	Sprawnie dobiera źródła, ocenia ich wiarygodność i precyzyjnie wykorzystuje pojęcia oraz informacje w analizie problemu.	Odpowiedzialnie i krytycznie pracuje z różnymi źródłami przewidzianymi w programie, rozpoznaje manipulację lub słabe uzasadnienie i trafnie dobiera materiał do tezy.

Obszar kompetencji	Dopuszczająca	Dostateczna	Dobra	Bardzo dobra	Celująca
3. Analiza i interpretacja problemów moralnych	Po naprowadzeniu wskazuje główny problem, osoby, działania i możliwe skutki. Formułuje prosty wniosek.	Rozpoznaje wartości, normy i interesy obecne w typowym problemie oraz przedstawia możliwe rozwiązanie.	Samodzielnie analizuje dylematy i konflikty moralne, uwzględnia intencje, okoliczności i konsekwencje, a następnie formułuje uzasadnioną ocenę.	Wnikliwie analizuje problemy z kilku perspektyw, porównuje kryteria moralne i rozpoznaje napięcia między wartościami lub prawami.	Przeprowadza pogłębioną analizę złożonych zagadnień objętych programem, ujawnia założenia stanowisk, rozważa konsekwencje i formułuje spójną syntezę.

Kryteria osiągnięć edukacyjnych - obszary 4-6

Obszar kompetencji	Dopuszczająca	Dostateczna	Dobra	Bardzo dobra	Celująca
4. Argumentowanie, dyskusja i formułowanie stanowiska	Formułuje krótkie stanowisko i z pomocą podaje przynajmniej jeden rzeczowy argument.	Uzasadnia własne stanowisko prostymi argumentami, słucha rozmówcy i odróżnia argument od opinii.	Buduje logiczną argumentację, odwołuje się do pojęć, zasad i przykładów oraz rzeczowo odpowiada na odmienne stanowisko.	Formułuje wieloaspektową argumentację, rozważa kontrargumenty, rozpoznaje uproszczenia i dba o precyzję języka.	Prowadzi dojrzałe rozumowanie: waży argumenty i kontrargumenty, ocenia ich siłę, rozpoznaje błędy lub niejawne założenia i formułuje dobrze uzasadniony wniosek.
5. Stosowanie wiedzy etycznej do decyzji i problemów współczesnych	Rozpoznaje, do jakiej wartości lub zasady odnosi się prosta sytuacja. Z pomocą wskazuje możliwe rozwiązanie.	Stosuje poznane zasady do typowych problemów dotyczących relacji, wspólnoty, technologii, przyrody lub własnych decyzji.	Samodzielnie wykorzystuje poznane kryteria do nowych problemów, przewiduje konsekwencje i uzasadnia wybór rozwiązania.	Trafnie porównuje rozwiązania problemów społecznych, cyfrowych, środowiskowych lub bioetycznych, uwzględniając różne racje i wartości.	Integruje różne sposoby etycznego rozumowania przy analizie złożonych problemów przewidzianych programem i proponuje odpowiedzialne rozwiązania z pogłębionym uzasadnieniem.
6. Samodzielność, synteza i refleksja etyczna	Wykonuje zadania według wskazówek i z pomocą łączy pojedyncze wiadomości.	W typowych zadaniach pracuje częściowo samodzielnie i formułuje podstawowe podsumowanie.	Pracuje samodzielnie, łączy treści z kilku obszarów oraz dostrzega związki między ideami historycznymi i współczesnymi problemami.	Wysoki poziom samodzielności pozwala mu tworzyć przemyślane syntezy, oceniać własny tok rozumowania i korygować stanowisko pod wpływem argumentów.	Wykazuje bardzo wysoki poziom samodzielności intelektualnej: twórczo porządkuje treści, dostrzega nieoczywiste związki i formułuje dojrzałą, krytyczną refleksję w granicach programu.

Zakres odniesienia wymagań w poszczególnych klasach

Zakres ma charakter ramowy i wskazuje kontekst stosowania wspólnych kryteriów. Nie stanowi listy tematów do mechanicznego zaliczenia.

Klasa	Charakter pracy	Główne konteksty kompetencji
VII	pogłębienie analizy etycznej	Etyka a moralność, prawo, obyczaj i religia; normy, kryteria oceny, sumienie, autonomia i rozwój moralny; godność i prawa człowieka; prawda, sprawiedliwość, solidarność; przemoc i cyberprzemoc; wybrane problemy bioetyczne, cyfrowe i środowiskowe; co najmniej trzy elementy historii etyki w grupie kontynuującej.

VIII	synteza i samodzielna argumentacja	Porównywanie sposobów rozumowania etycznego; obowiązek, konsekwencje i cnoty; prawa i dobro wspólne; pluralizm i tolerancja; wybrane problemy społeczne, technologiczne, bioetyczne i ekologiczne; sacrum i moralność świecka; elementy historii etyki i samodzielne debaty problemowe.